

Miracle a Milà

"No crec gaire en els miracles, però haig de dir que la meva afonia es va guarir quasi instantàniament tan bon punt com els meus amics del Piccolo em van oferir unes copes d'una excel·lent grappa del Friül. *Miraccolo a Milà? Doncs sí, la grappa, les cançons, els eslògans, la inequívoca història dels amics, fidels a una família, a una memòria, tan bèstia com vulgheu (...); em van fer sentir, un cop més, un Giovanni Sagarra milanese.*"

El dilluns, 25 d'abril, vaig agafar un avió i me'n vaig anar a Milà a prendre part, amb els meus amics del Piccolo Teatro, en la gran manifestació (més de 200.000 persones, arribades de tot Itàlia) contra el feixisme. No m'ho vaig pensar dues vegades. La mort de Léon Degrelle al llit, en el seu tranquil exili malagueny, i, per una altra banda, la condemna a perpetuïtat del fill de puta de Paul Touvier –no va demanar mai perdó, no va mostrar en cap moment una espurna de penediment– per un tribunal francès, en un procés que ha fet donar un tomb de 360° a la vella jurisprudència dels nostres veïns sobre els crims contra la Humanitat comesos pels francesos –ja era hora, què carai!–, m'havien escalfat la sang. Només faltava que Itàlia hagués caigut en mans de la dreta que agrupa la Lega del nord, la Forza Italia de Silvio Berlusconi, el gran guanyador, i els neofeixistes, o postfeixistes, com ells es fan dir, de l'Alleanza Nazionale. Entre nosaltres: no sé si sóc de dretes o d'esquerres, entre algunes altres raons perquè això de les dretes i de les esquerres cada cop ho veig menys clar. A vegades em sento de dretes i unes altres d'esquerres. Això sí, hi ha dues coses que tinc molt clares: sóc republicà, em sento republicà, i tinc, sento, un odi visceral –encara que em veig incapaç de desitjar la mort a ningú– contra el nazisme, contra el feixisme, contra qualsevol altre tipus de dictadura policial, de botxins, com ara la del senyor Stalin i altres il·lustres botxins d'aquest segle.

Vaig, doncs, agafar l'avió i vaig aterrar a Linatte perquè tenia ganes de sortir al carrer i cantar amb els meus amics del Piccolo. Gent d'esquerra de tota la vida –ells sí que ho tenen clar, fins i tot alguns tenen carnet, *el carnet*, com es deia abans, la qual cosa no he tingut mai, excepció feta del fotut carnet d'identitat ("Són espanyols: la *manola*,/ els rectors i els magistrats,/ els nats en terra espanyola/ i els fills d'aquests desgraciats", com deia el meu pare [*Poemes satírics* de Josep Maria de Sagarra, la Campana, 1989]. Comprin, senyores i senyors, comprin, que som a l'any Sagarra i segons sembla, cada cop som més desgraciats, tot i que a l'alcaldesa de Mollet, si no m'equivoco, el Senat li acaba d'acceptar un escrit en català. *Laus Deo*) i d'un carnet de la CNT que vaig tenir entre 1976 i 1978 per raons sentimentals.

El fet és que tenia ganes de cantar amb els meus amics del Piccolo: *Bella ciao, ciao,*

ciao, Bandiera rossa, o el "baion" d'Anna, de la pel·lícula d'Alberto Lattuada (1951), "*Tengo ganas de bailar el negro...*", que per mi sempre va ser una cançó, no sé si d'esquerres o de dretes, però, indiscutiblement, fisiològicament –cal dir més?–, llibertària: des del bigotet de fascinerós de Vittorio Gassman fins als pits i les cuixes, esplèndides, de la Mangano. Volia cantar i vaig cantar. Ens vàrem trobar a dos quarts de tres de la tarda a la seu del Piccolo, via Rovello, vàrem agafar el metro a Piazza Cordusio –el tren anava de gom a gom: *Bella ciao, ciao, ciao*– fins a la Porta Venezia. Vàrem baixar i ens vam quedar mitja hora immobilitzats sota una pluja torrencial fins a avançar, a poc a poc, calats fins al moll de l'os, per Corso Venezia i després per Corso Matteotti fins arribar al Duomo. Collons, si vaig cantar! Vaig cantar de tot, des dels estàndards revolucionaris italians, d'obediència comunista, fins a les cançons veritablement alliberadores, com és *La Paloma*, la famosa havanera. "*Si a tu ventana llega una paloma, trátala con cariño que es mi persona*". Una cançó que sempre em recordarà un amic de la meva mare, Lucien Frank, un jueu hongarès, estudiant de medicina a Barcelona durant els anys 30, un dels caps de la resistència a Buchenbald, que es va poder escapar d'aquell infern i que uns anys després escrivia cartes a la meva mare, cartes que firmava *La Paloma*: "*Si a tu ventana llega...*" Collons, si vaig cantar! Vaig cantar el meu fàstic per tots els feixismes en una ciutat, "la capitale morale" d'Itàlia, com en deien abans de la ciutat de Milà, convertida avui en Tangentopoli per excel·lència. Vaig cantar el meu fàstic per la coalició de la dreta italiana, la sola dreta europea que arriba al poder amb un partit que es declara d'obediència feixista: "Mussolini és el més gran polític italià d'aquest segle", ha confessat sense cap mena de pudor el líder de l'Alleanza Nazionale, dels neofeixistes italians.

Collons, si vaig cantar! Fins a quedar afònic. En realitat, no sé si això de cantar serveix de res, com cridar eslògans divertits i enginyosos i picants contra la senyora Irene Pivetti, la presidenta de la Cambra dels Diputats, la qual, pobreta (només té trenta-un anys, és catòlica i separada del marit), creu que Mussolini va fer, i a sobre ho diu, molt per les dones italianes (a algunes els va inflar el ventre i, a la resta, no les va deixar ni tan sols votar). No sé si això serveix de res, però us puc ben dir que he tornat de Milà amb un

humor excel·lent, com si m'hagués tret vint anys de sobre, convençut que la Tangentopoli milanesa, quan surt al carrer, amb la seva ràbia –com va testimoniar el ximple de Bossi a Raitre, en referir-se a la manifestació–, encara és, i per molts anys, “la città più città d'Italia”, com deia un tal Giovanni Verga.

Miracle a Milà? No crec gaire en els miracles, però haig de dir que la meua afonia es va guarir quasi instantàniament tan bon punt com els meus amics del Piccolo em van oferir unes copes d'una excel·lent grappa del Friül. *Miracolo* a Milà? Doncs sí, la grappa, les cançons, els eslògans, la inequívoca història dels amics, fidels a una família, a una memòria, tan bèstia com vulgheu (els *partigiani* són de fet tan responsables d'una guerra civil, d'una repressió, com ho poden ser els feixistes); em van fer sentir, un cop més, un Giovanni Sagarra *milanese*. Un fill d'Europa que, entre grappa i memòria, ha d'agafar l'avió, un dia sí i l'altre també, per cantar, per respirar. *Pourvu que ça dure...*

Joan de Sagarra

